

Byla C-335/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. gegužės 27 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de Primera Instancia n.º 10 bis de Sevilla (Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. gegužės 24 d.

Ieškovas:

Vicente

Atsakovė:

Delia

Pagrindinės bylos dalykas

Nesumokėto honoraro išieškojimo procedūra – Advokatų honorarai už jų klientams suteiktas paslaugas – Advokatų honorarų nustatymas pagal orientacinę advokatų asociacijos honorarų įkainių lentelę – *Letrado de la Administración de Justicia* (teismo kancleris) nutarimas dėl honorarų – Šio nutarimo apskundimas teismui

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Teisinių paslaugų teikimo sutartis – Teisminis procesas, susijęs su advokato reikalavimu dėl honoraro – Procedūra, ribojanti teismo galimybę *ex officio* nagrinėti galimą sutarties su vartotoju sąlygų nesąžiningumą – Direktyva 2005/29 – Nesąžininga komercinė veikla

Prejudiciniai klausimai

1. Ar supaprastinta procedūra dėl advokato pateikto reikalavimo dėl honoraro, kurios atveju teismas neturi galimybių *ex officio* analizuoti galimo su vartotoju sudarytos sutarties sąlygų nesąžiningumo, atitinka *Direktyvą 93/13 ir joje įtvirtintą veiksmingumo principą, siejamą su Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisminę gynybą*, atsižvelgiant į tai, kad šios procedūros atveju nenumatytas teismo įsikišimas jokioje bylos nagrinėjimo stadijoje, išskyrus tuo atveju, kai klientas užginčija šį reikalavimą, o vėliau kuri nors iš šalių pateikia skundą dėl galutinio teismo kanclerio sprendimo?
2. Ar tai, kad bet kokia nesąžiningumo patikra, kurią teismas atlieka *ex officio* arba šalies prašymu, tokios supaprastintos procedūros atveju atliekama nagrinėjant skundą dėl sprendimo, kurį priėmė jurisdikcijos neturinti institucija, kaip antai teismo kancleris, peržiūros, kuri iš esmės turi apsiriboti tik sprendimo dalyku, ir neleidžiama priimti kitų įrodymų, išskyrus šalių jau pateiktus dokumentinius įrodymus, atitinka *Direktyvą 93/13 ir joje įtvirtintą veiksmingumo principą, siejamą su Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisminę gynybą*?
3. Ar advokato ir vartotojo sutartyje nustatyta sąlyga, kaip antai nagrinėjama šioje byloje, kurioje numatyta pareiga mokėti honorarus konkrečiu atveju, kai klientas be advokatų kontoros žinios ar nesuderinęs su ja atsisako ieškinio nepasibaigus teismo procesui arba susitaria su institucija, turi būti laikoma patenkančia į *Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalies* nuostatų taikymo sritį, nes tai yra pagrindinė sąlyga, susijusi su sutarties dalyku, šiuo atveju – su kaina?
4. Jei į ankstesnį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar minėta sąlyga, kad honorarai nustatomi darant nuorodą į advokatų asociacijos įkainių lentelę, kurioje nustatytos skirtingos taisyklės, taikytinos kiekvienu konkrečiu atveju, ir apie kurią nebuvo niekaip užsiminta anksčiau pateiktoje informacijoje, gali būti laikoma aiškia ir suprantama pagal minėtą *Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalį*?
5. Jei į ankstesnį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar tai, kad į advokato ir vartotojo sudarytą sutartį įtraukta tokia sąlyga, kaip antai nagrinėjama šioje byloje, kurioje advokato honoraras nustatomas tik nurodant advokatų asociacijos įkainių lentelę, kurioje nustatytos skirtingos taisyklės, taikytinos kiekvienu konkrečiu atveju, ir apie kurią nebuvo užsiminta nei komerciniame pasiūlyme, nei anksčiau pateiktoje informacijoje, gali būti laikoma nesąžininga komercine veikla, kaip tai suprantama pagal *Direktyvą 2005/29*?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

– Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis.

– 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 21 ir 24 konstatuojamosios dalys, 3 ir 4 straipsniai, 6 straipsnio 1 dalis bei 7 straipsnio 1 dalis.

– 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje 2 straipsnio 1 dalies d punktas ir 5, 6, 7 bei 11 straipsniai.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

– *Ley de Enjuiciamiento Civil* (Civilinio proceso kodeksas, toliau – LEC).

Pagal LEC 35 straipsnį advokatai gali reikalauti iš šalies, kurią jie gynė, sumokėti honorarus už suteiktas paslaugas. Kai pateikiamas toks reikalavimas, teismo kancleris nurodo skolininkui sumokėti reikalaujamą sumą arba galimybę užginčyti reikalavimą. Jei reikalavimas užginčijamas, teismo kancleris turi nustatyti advokato honorarus ir priimti tuo klausimu nutarimą, o jų nesumokėjus ši suma išieškoma priverstinai. Dėl šio nutarimo teisme gali būti pateiktas skundas.

– *Ley 2/1974, de 13 de febrero, sobre Colegios Profesionales, en la redacción dada por la Ley 25/2009, de 22 de diciembre* (1974 m. vasario 13 d. Profesinių asociacijų įstatymo Nr. 2/1974 redakcija, įtvirtinta 2009 m. gruodžio 22 d. Įstatyme Nr. 25/2009 (BOE, Nr. 308, 2009 m. gruodžio 23 d.)).

Pagal šį įstatymą profesinėms asociacijoms draudžiama nustatyti orientacines įkainių lenteles ar kitas gaires dėl profesinių honorarų, jos turi vadovautis ketvirta papildoma nuostata. Remiantis šia papildoma nuostata, profesinės asociacijos gali rengti gaires, skirtas tik bylinėjimosi išlaidoms ir išieškotiniams nesumokėtiems advokatų honorarams nustatyti.

– *Real Decreto 658/2001, de 22 de junio, por el que se aprueba el Estatuto General de la Abogacía Español* (2001 m. birželio 22 d. Karaliaus dekretas 658/2001, kuriuo patvirtinamas Bendrasis Ispanijos advokatų statusas (2011 m. liepos 10 d. BOE Nr. 164)) versija, taikytina pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms.

Ispanijos advokatų statuto versijoje, taikytinoje pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms, nustatyta kad advokatas turi teisę į tinkamą finansinį atlygį už suteiktas paslaugas ir į patirtų išlaidų atlyginimą. Dėl honoraro dydžio klientas ir advokatas susitaria laisva valia, laikydamiesi etikos ir su nesąžininga konkurencija susijusių taisyklių. Joje taip pat numatyta, kad, jei nėra aiškaus priešingo susitarimo, nustatant honorarų dydį kaip nuoroda galima remtis advokatų asociacijos, kurios teritorijoje dirba atitinkamas advokatas, orientaciniais įkainiais, kurie bet kuriuo atveju tik papildo tai, dėl ko buvo susitarta, ir kurie taikomi tais atvejais, kai iš priešingos šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

– *Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la defensa de los consumidores y usuarios y otras leyes complementarias* (2007 m. lapkričio 16 d. Karaliaus įstatyminis dekretas Nr. 1/2007, kuriuo patvirtinama nauja Bendrojo vartotojų ir naudotojų apsaugos įstatymo ir kitų papildomų įstatymų redakcija (2007 m. lapkričio 30 d. BOE Nr. 287)) redakcija, galiojusi klostantis faktinėms aplinkybėms.

Šio įstatymo 20 straipsnyje nustatyta, kad vykdant komercinę veiklą turi būti pateikta bent ši informacija, jei ji dar nėra aiški iš konteksto: visa galutinė kaina, įskaitant mokesčius, prireikus išskaidant bet kokių pasiūlymui taikytinų padidinių ar nuolaidų sumą ir bet kokios papildomos išlaidos, perkeliamos vartotojui ar naudotojui. Visais kitais atvejais, kai dėl prekės ar paslaugos pobūdžio kaina komerciniame pasiūlyme negali būti tiksliai nustatyta, turi būti pateiktas apskaičiavimo pagrindas, pagal kurį vartotojas ar naudotojas galėtų patikrinti kainą. Analogiškai, jei dėl objektyvių priežasčių negalima iš anksto apskaičiuoti vartotojo ar naudotojo mokėtinų papildomų išlaidų, turi būti informuota apie tai, kad tokių papildomų išlaidų esama, ir – jei tai žinoma – apie nustatytą jų dydį.

Šio įstatymo 60 straipsnyje nustatyta, kad prieš sudarydamas sutartį verslininkas privalo aiškiai, suprantamai ir atsižvelgdamas į aplinkybes pateikti vartotojui ar naudotojui svarbią, teisingą ir pakankamą informaciją apie esminius sutarties požymius, visų pirma apie jos teisines ir ekonomines sąlygas, taip pat apie prekes ar paslaugas, kurios yra sutarties dalykas.

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 2017 m. vasario 9 d. moteris vardu Delia (toliau – klientė) ir advokatas Vicente (toliau – advokatas) sudarė teisinių paslaugų teikimo sutartį, jos dalykas – reikalavimas grąžinti tam tikras sumas, kurias klientė dėl tam tikrų nesąžiningų sąlygų sumokėjo bankui.
- 2 Šioje teisinių paslaugų teikimo sutartyje buvo nustatyta sąlyga, kad klientė įsipareigoja laikytis advokato nurodymų, o tuo atveju, jei ji dėl kokios nors priežasties atsisakytų sutarties nepasibaigus teismo procesui arba susitartų su banku be advokato žinios ar nesilaikydama advokato patarimo, privalės sumokėti advokatui sumą, apskaičiuotą taikant Sevilijos advokatų kolegijos įkainių lentelę dėl bylinėjimosi išlaidų, susijusių su pareikštu ieškiniu, apskaičiavimo.
- 3 Prieš pasirašant minėtą sutartį, advokatas ranka rašytame pranešime informavo klientę apie sąlygas, susijusias su teisinių paslaugų kaina. Nėra įrodymų, kad tame pranešime buvo pateikta konkreti informacija apie ginčijamą sąlygą. Be to, klientė teigia, kad su advokatu susisiekė atsakydama į „Facebook“ skelbimą, kuriame ši sąlyga taip pat nebuvo paminėta.
- 4 2017 m. vasario 22 d., prieš kreipdamasis į teismą, advokatas pateikė reikalavimą bankui.

- 5 Nenurodytą dieną klientė savo namų adresu gavo 2017 m. birželio 2 d. banko atsakymą, kuriame jis sutiko su neteismine tvarka pateiktu reikalavimu ir pasiūlė jai gražinti 870,67 EUR permoką.
- 6 2017 m. birželio 12 d. advokatas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pareiškė ieškinį dėl sumų, kurias klientė permokėjo pagal su banku sudarytos sutarties nesąžiningas sąlygas, gražinimo.
- 7 Klientė nusprendė priimti banko pasiūlymą.
- 8 2017 m. birželio 13 d. advokatas burofaksu išsiuntė klientei laišką, kuriame nurodė, kad po tos pačios dienos rytą įvykusio jų pokalbio jis dar kartą jai pakartoja nesutinkantis, kad ji priimtų banko pasiūlymą, nepaisant pareikšto ieškinio.
- 9 2017 m. rugsėjo 25 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme buvo pateiktas raštas, kuriame nurodyta, kad klientė atsiima ieškinį. Todėl byla buvo nutraukta.
- 10 2017 m. lapkričio 13 d., pasinaudodamas nesumokėto honoraro išieškojimo procedūra, advokatas prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiame teisme pateikė reikalavimą sumokėti 1 105,50 EUR sumą ir pridėtinės vertės mokestį (PVM), t. y. iš viso 1 337,65 EUR. Ši suma buvo apskaičiuota taikant Sevilijos advokatų kolegijos įkainių lentelėje įtvirtintą taisyklę.
- 11 Padedama *ex officio* teismo paskirtos advokatės, klientė užginčijo reikalaujamus honorarus, nes laikė juos nepagrįstais. Apie šį skundą buvo pranešta advokatui, kuris per nustatytą terminą nepateikė jokių argumentų. 2020 m. spalio 15 d. teismo kancleris priėmė nutarimą, kuriuo atmetė skundą, nurodė, kad advokatui turi būti sumokėta 1 337,65 EUR suma ir nustatė penkių dienų terminą skolai sumokėti su sąlyga, kad jos nesumokėjus ši suma bus išieškota priverstinai. Klientė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pateikė skundą su prašymu peržiūrėti minėtą nutarimą. Skundas buvo priimtas, o advokatui pranešta apie galimybę jį užginčyti. Advokatas pateikė rašytinį prieštaravimą, kuriuo prašė atmesti klientės skundą ir priteisti iš jos sumokėti bylinėjimosi išlaidas.
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui kyla abejonių, kokį priimti sprendimą dėl šio skundo, taigi jis nutarė pateikti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 13 Klientė teigia, kad su advokatu sudaryta sutartis yra nesąžininga, nes, be kita ko, joje nustatyta sąlyga, kad ieškinio atsiėmimo atveju honoraras apskaičiuojamas pagal įkainių lentelę. Ji priduria, kad ši sutartis neatitinka informacijos, kurią advokatas jai pateikė prieš ją pasirašant, nes jis jai nurodė, jog honoraras sudarys

10 % gautos sumos, kuriuos ji jau sumokėjo. Klientė taip pat teigia, kad ginčijama sąlyga netaikytina, nes iš tikrųjų ieškinio neatsiėmė, atsižvelgiant į tai, kad jis nebuvo priimtas nagrinėti. Be to, ji teigia, kad advokatas minėtą ieškinį pareiškė tik siekdamas gauti didesnę honorarą. Todėl ji prašo panaikinti teismo kanclerio nutarimą ir pripažinti advokato reikalaujamą honorarą nepagrįstu.

- 14 Advokatas tvirtina, kad nėra nesąžiningų sąlygų, kad jis burofaksu įspėjo klientę apie pasekmes, jei ji savarankiškai susitarė su banku, kad ieškinyje teisme buvo pareikštas prieš klientės ir banko susitarimą ir kad jam teko ieškinio parengimo darbo bei kitos išlaidos. Todėl jis prašo atimesti klientės skundą ir priteisti iš jos sumokėti bylinėjimosi išlaidas.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindų aprašymas

- 15 Pateikti klausimai susiję, pirma, su procedūrine problema, antra, su esmės problema.
- 16 Kiek tai susiję su procedūrine problema (kuri apima pirmąjį ir antrąjį prejudicinius klausimus), Ispanijoje advokatai gali teismine tvarka reikalauti, kad jų klientai jiems sumokėtų honorarus už ankstesniuose teismo procesuose suteiktas paslaugas; tai jie gali padaryti įvairiais būdais, vienas iš jų – vadinamoji nesumokėto honoraro išieškojimo procedūra.
- 17 Nesumokėto honoraro išieškojimo procedūra yra supaprastinta procedūra su ribotomis garantijomis, jos vienintelė paskirtis – pareikalauti, kad advokato klientas sumokėtų advokatui jam priklausantį honorarą, o šio nesumokėjus ta suma būtų išieškoma priverstinai. Už šios procedūros vykdymą yra atsakingas teismo kancleris, kuris, kaip matyti iš Ispanijos Konstitucinio Teismo jurisprudencijos ir 2017 m. vasario 16 d. Teisingumo Teismo Sprendimo *Margarit Panicello* (C-503/2015, EU:C:2017:126), nevykdo teisminių funkcijų. Nagrinėdamas prašymą išieškoti nesumokėtą honorarą, teismo kancleris įvertina honoraro už advokato profesinę veiklą tinkamumą, nusprendžia dėl advokato teisių šalies, kuri jam patikėjo savo gynybą, atžvilgiu, ir nustato mokėtino honoraro dydį.
- 18 Nesumokėto honoraro išieškojimo procedūros dalykas gali būti sutartys, kurioms taikoma Direktyva 93/13, atsižvelgiant į tai, kad pagal 2015 m. sausio 15 d. Teisingumo Teismo Sprendimą *Birutė Šiba* (C-537/13, EU:C:2015:14) advokatų ir jų klientų sudarytomis sutartims taikoma ši direktyva. Vis dėlto ši procedūra yra tokia, kad įmanoma, jog teismas taip ir nenagrinėja tokios sutarties. Iš tiesų, teismas įsikiša tik tuo atveju, jei klientas užginčija reikalavimą sumokėti honorarą ir viena iš šalių pateikia skundą dėl teismo kanclerio priimto nutarimo ginčo atveju. Taigi šios procedūros atveju nenumatyta, kad tam tikru jos momentu teismas gali *ex officio* patikrinti, ar sutartyje nustatytos sąlygos yra nesąžiningos.
- 19 Nors Teisingumo Teismo jurisprudencijoje įtvirtinta teismo pareiga *ex officio* išnagrinėti galimą nesąžiningą sąlygos pobūdį, kai tik jis žino pakankamai faktinių

ir teisinių aplinkybių, vis dėlto šiuo klausimu būtina žinoti nesumokėto honoraro išieškojimo procedūros ypatybes. Šios ypatybės: teismo kancleris nėra teisminė institucija, supaprastintas procedūros pobūdis ir teismas gali imtis veiksmų tik baigiamuoju procedūros etapu ir tuo atveju, kai klientui nusprendus užginčyti reikalavimą sumokėti honorarą viena iš šalių vėliau nusprendžia pateikti skundą su prašymu peržiūrėti teismo kanclerio nutarimą. Reikia, be kita ko, pažymėti, kad apskritai tokiu atveju reikėtų analizuoti esminius klausimus, kaip antai ginčijamos sąlygos pobūdį, pateiktos informacijos apimtį arba galimybę prisijungti prie sutarties, o tai sunku išnagrinėti baigiamajame supaprastintos procedūros etape, kai šios procedūros atveju kaltinimo pagrindai ir įrodinėjimo galimybės yra labai riboti.

- 20 Be to, nors ir tiesa, kad klientas galėtų vėliau pareikšti ieškinį dėl su advokatu sudarytoje sutartyje numatytų sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, neatrodo, kad reikalavimas, jog klientas pareikštų tokį ieškinį, kuriame advokato dalyvavimas privalomas ir kurio atmetimo atveju gali būti priteistos bylinėjimosi išlaidos, atitiktų Direktyvoje 93/13 įtvirtintą veiksmingumo principą. Panašiai yra ir vykdymo procedūros, susijusios su honorarų išieškojimu, atveju, nes, baigus nesumokėto honoraro išieškojimo procedūrą, vykdymo etapo, į kurią teismas vis dėlto įsikiša, pradžia priklauso nuo advokato iniciatyvos (gali būti, kad klientas honorarą sumoka savanoriškai ir net nebūtina tokios procedūros inicijuoti); be to, vykdymo procedūros atveju vartotojui nenumatyta galimybė tvirtinti, kad sąlygos yra nesąžiningos.
- 21 Kaip žinoma, Teisingumo Teismas 2018 m. spalio 25 d. Nutartyje *Elena Barba Giménez* (C-426/17, EU:C:2018:858) nurodė, kad „kiek tai susiję su bylomis, kurias nagrinėti priklauso teismo kanclerio kompetencijai, kaip antai pagrindinėje byloje, vykdymo teisėjas, turintis jurisdikciją nurodyti išieškoti mokėtiną sumą, turi išnagrinėti – prireikus, *ex officio* – galimą teisininko ar advokato ir jo kliento sudarytoje sutartyje nustatytos sąlygos nesąžiningumą“. Vis dėlto, tokia pozicija buvo grindžiama tuo, kas nurodyta 2017 m. vasario 16 d. Sprendime *Margarit Panicello* (C-503/15, EU:C:2017:126), nors ir, regis, jame padaryta kitokia išvada. Iš tiesų, atrodo, kad Sprendime *Margarit Panicello* kalbama apie tai, kuri institucija buvo kompetentinga pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, tačiau neatrodo, kad jame būtų nuspręsta, jog nesumokėto honoraro išieškojimo procedūra atitinka Sąjungos teisę, nes ji leidžia teismui atlikti nesąžiningumo patikrą vykdymo etape. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad nesąžiningumo patikrą tikslinga atlikti prieš pradėdant priverstinį išieškojimą iš vartotojo (žr., pvz., Sprendimo *Profit Credit Polska* (C-176/17, EU:C:2018:711, 44, 61–64 ir 71 punktus).
- 22 Atsižvelgiant į visa tai, kas pirmiau išdėstyta, kyla abejonė, ar nesumokėto honoraro išieškojimo procedūra atitinka Direktyvą 93/13 ir joje įtvirtintą veiksmingumo principą, siejamą su Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisminę gynybą.

- 23 Kiek tai susiję su esmine problema (apima trečiąjį, ketvirtąjį ir penktąjį prejudicinius klausimus), reikia išsiaiškinti, kokio pobūdžio yra advokato ir klientės sudarytoje sutartyje numatyta sąlyga dėl mokėtino honoraro tuo atveju, kai klientė dėl kokių nors priežasčių nutrauktą bylą iki jos nagrinėjimo pabaigos arba susitarę su banku be advokato žinios ar nesilaikydama jo patarimo.
- 24 Jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad nacionalinis teismas, nagrinėdamas bylą dėl nesumokėto honoraro išieškojimo ir priimdamas sprendimą dėl skundo, gali nagrinėti galimą sąlygų nesąžiningumą, kyla klausimas, ar ginčijama sąlyga patenka į Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas.
- 25 Ginčijama sąlyga galėtų būti laikoma kompensacine ar baudžiamąja sąlyga, o ne tiesiogiai su kaina susijusia sąlyga, nes ji skirta konkrečiam atvejui, t. y. jeigu klientas atsiima ieškinį, kai procedūra jau pradėta, arba vienašališkai susitaria su banku. Jei ši sąlyga būtų laikoma kaip numatanti kainą, ji galėtų būti laikoma nesąžininga, jei nebuvo suformuluota aiškiai ir suprantamai. Todėl nuo sąlygos pobūdžio priklausys, kokio tipo analizė turės būti atliekama ir kokia patikra jai galės būti taikoma.
- 26 Jei būtų nuspręsta, kad nagrinėjama sąlyga patenka į Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, siekiant išspręsti ginčą savo ruožtu reikia nustatyti, ar ji gali būti laikoma aiškia ir suprantama. Ši abejonė kyla dėl to, kad šiuo atveju sąlygoje nenustatyta nei tiksli suma, nei procentinis sumų dydis ar apskaičiavimo tvarka, o tik daroma nuoroda į vienos advokatų asociacijos sudarytą orientacinę įkainių lentelę.
- 27 Šias lenteles anksčiau tvirtindavo advokatų asociacijos. Įstatymu Nr. 25/2009 iš dalies pakeitus *Ley sobre Colegios Profesionales* (Profesinių asociacijų įstatymas), pastarajame buvo uždrausta nustatyti orientacines profesinių honorarų lenteles ar kriterijus; juos leista naudoti tik orientaciniams tikslams teismo procedūrose dėl bylinėjimosi išlaidų įvertinimo ir nesumokėto honoraro išieškojimo, kurių atveju LEC numatyta, kad advokatų asociacijos prašoma pateikti nuomonę dėl advokatų reikalaujamų honorarų tinkamumo. Bendrajame advokatų statute, galiojusiame klientei ir advokatui sudarant sutartį, buvo numatyta, kad, nesant aiškaus susitarimo, nustatant įkainius turėjo būti remiamasi įkainių lentelėmis, nors tokia nuostata prieštarauja *Ley sobre Colegios Profesionales* pakeitimui, padarytam Įstatymu Nr. 25/2009. Nagrinėjamos bylos atveju, kaip nurodyta klientės ir advokato sudarytoje sutartyje, advokatas pasinaudojo įkainių lentele nustatydamas savo honorarą, mokėtiną klientei atsiėmus ieškinį arba susitarus su banku be advokato žinios ar nesilaikius advokato patarimo.
- 28 Be to, nėra įrodymų, kad advokatas būtų informavęs klientę apie ginčijamos sąlygos turinį, nes ranka rašytame pranešime, kurį jis jai pateikė, šiuo klausimu nieko nenurodyta, taip pat aiškiai nieko nenurodyta ir jų pasirašytoje sutartyje. Be to, neatrodo, kad minėta lentelė yra vieša, nes tokiu atveju klientė būtų galėjusi su

ja susipažinti. Taip pat reikia pripažinti, kad lentelė parengta neaiškiai. Iš tiesų, joje nenurodomas advokato honoraro apskaičiavimo pagrindas ir pateikiamos nuorodos į įvairias taisykles, kurias gali pasirinkti pats advokatas. Taigi, nors gali būti, kad pasirašant sutartį neįmanoma nurodyti tikslios paslaugų kainos, turėtų būti reikalaujama bent nurodyti, kuo remiantis ji bus nustatoma, kad klientas galėtų numanyti apytikslę mokėtino honoraro sumą.

- 29 Kaip Teisingumo Teismas nurodė įvairiuose savo sprendimuose, pavyzdžiui, 2012 m. kovo 15 d. Sprendime *Jana Pereničová* (C-453/10, EU:C:2012:144), sąlygos neskaidrumas automatiškai nereiškia, kad ji laikoma nesąžininga, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį. Be to, komercinės veiklos nesąžiningo pobūdžio nustatymas yra tik vienas iš elementų, kuriais gali remtis kompetentingas teismas, vertindamas sutarties sąlygos nesąžiningą pobūdį pagal Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalį.
- 30 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, būtina išsiaiškinti, ar kliento ir advokato sudarytoje sutartyje numatyta sąlyga, pagal kurią advokato honoraras nustatomas remiantis advokatų asociacijos įkainių lentele, nors apie ją neužsiminta nei komerciniame pasiūlyme, nei išankstinėje informacijoje, gali būti laikoma nesąžininga komercine veikla kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2005/29.

DARBINIS VERTINIMAS